

محتوای نوشتاری کتاب: جامعه شناسی (۱) سال تحصیلی: ۱۴۰۰-۱۳۹۹	به نام خدا معاونت آموزش متوسطه وزارت آموزش و پرورش دفتر آموزش متوسطه نظری دبیرخانه راهبردی کشوری علوم اجتماعی و سواد رسانه تولید شده در استان خراسان جنوبی	فصل: دوم (هویت) درس: نهم نام طراح: محمود یعقوبی سرگروه جامعه شناسی شهرستان زیرکوه
--	--	--

عنوان درس: بازتولید هویت اجتماعی

«جامعه پذیری چه نقشی در بازتولید هویت اجتماعی دارد؟»

- ۱- انسان چگونه به موقعیت خود در جهان اجتماعی پی می برد؟
انسان برخلاف موجودات دیگر، به صورت غریزی نمی داند چه موقعیتی در جهان اجتماعی دارد و در این موقعیت چه وظایفی برعهده اوست. انسان باید **موقعیت خود را بشناسد، حقوق و تکالیف خود را یاد بگیرد و با عمل به آنها، هویت اجتماعی خود را شکل دهد.**
- ۲- جهان اجتماعی، پس از تولد هر فرد، چگونه بخشی از هویت اجتماعی او را تعیین می کند؟ مثال بزنید.
جهان اجتماعی پس از تولد هر فرد، بخشی از هویت اجتماعی او را تعیین می کند؛ یعنی آن فرد را به عنوان یکی از اعضای خود به رسمیت می شناسد و برای او ویژگی هایی متناسب با موقعیتی که در آن قرار گرفته است، در نظر می گیرد. در این زمینه می توان به صدور شناسنامه برای نوزادان اشاره کرد.
- ۳- جهان اجتماعی برای بقا و تداوم خود چه اقدامی انجام می دهد؟
جهان اجتماعی برای بقا و تداوم، **اعتقادات، ارزش ها و شیوه زندگی** خود را به فرد آموزش می دهد.
- ۴- فرد برای مشارکت در جهان اجتماعی، چه اقدامی انجام می دهد؟
فرد برای مشارکت در جهان اجتماعی، شیوه زندگی در آن را می آموزد و به تدریج با موقعیتش در جهان اجتماعی و حقوق و تکالیفی که برعهده دارد، آشنا می شود.
- ۵- عوامل آشنایی افراد با جهان اجتماعی «عوامل جامعه پذیری» چیست؟
فرد با آموزش های اساسی و ماندگاری که در **خانواده** می بیند، اولین و مهم ترین آشنایی ها را با جهانی که در آن متولد شده است، پیدا می کند. **مدرسه، گروه های هم بازی، مجالس علمی و مذهبی و رسانه های جمعی**، از دیگر عوامل آشنایی افراد با جهانی هستند که در آن زندگی می کنند.
- ۶- فرد اولین و مهمترین آشنایی ها با جهان اجتماعی را در کجا پیدا می کند؟
فرد با آموزش های اساسی و ماندگاری که در **خانواده** می بیند، اولین و مهم ترین آشنایی ها را با جهانی که در آن متولد شده است، پیدا می کند.
- ۷- منظور از جامعه پذیری چیست؟
به فرایندی که هر فرد برای **مشارکت در زندگی اجتماعی** دنبال می کند و **مسیری که برای شکل گیری هویت اجتماعی افراد طی می شود، جامعه پذیری می گویند.**

خانواده، مدرسه، مسجد و رسانه‌های جمعی از عوامل آشنایی افراد با جامعه هستند.

جامعه‌پذیری رسمی و غیررسمی

«کنترل اجتماعی چه نقشی در بازتولید هویت اجتماعی دارد؟»

۸- آیا همیشه افراد هویتی که جهان اجتماعی برای آن‌ها در نظر گرفته است می‌پذیرند و جذب عقاید و ارزش‌های اجتماعی می‌شوند؟

خیر- ممکن است برخی انسان‌ها هویتی را که جهان اجتماعی برای آن‌ها در نظر گرفته است، نپذیرند. همواره افرادی هستند که جذب عقاید و ارزش‌های جهان اجتماعی خود نمی‌شوند و نقشی را که نهادها و سازمان‌های مختلف جامعه از آن‌ها انتظار دارند، نمی‌پذیرند. این افراد به حقوق و تکالیف خود پایبند نیستند و رفتارهای مخالف انجام می‌دهند.

کنترل اجتماعی

۹- منظور از کثروی اجتماعی چیست؟

به کنش‌هایی که برخلاف عقاید، ارزش‌ها و هنجارهای جامعه هستند، کثروی اجتماعی می‌گویند.

غبارروبی، عطرافشانی و گنباران مزار شهدا

روز بزرگداشت یاد سربازان و کشته‌شدگان جنگ در فرانسه

برگزاری مراسم جشن تکلیف در مدارس

استفاده از دوربین‌های نظارتی در چین برای جلوگیری از تقلب، در این کشور، تقلب مجازات زندان به دنبال دارد.

۱۰- جوامع علاوه بر جامعه‌پذیری، برای پیشگیری و کنترل کثروی‌های اجتماعی، چه روش‌هایی را به کار می‌گیرند؟ توضیح دهید.

* **تبلیغ و اقناع:** هر جهان اجتماعی می‌کوشد تا از طریق آموزش، عقاید و ارزش‌های خود را به گونه‌ای ترویج کند که افراد برای پذیرش آن‌ها قانع شوند.

* **تشویق و پاداش:** هر جهان اجتماعی، افرادی را که مطابق ارزش‌ها و قواعدش عمل کنند، تشویق می‌کند و به آن‌ها پاداش می‌دهد.

* **تنبیه و مجازات:** هر جهان اجتماعی، کسانی را که دچار کثروی اجتماعی شده باشند، تنبیه و مجازات می‌کند.

۱۱- ..... روشی است که به واسطه آن، فرهنگ در افراد درونی می‌شود.

اقناع

۱۲- در چه صورت افراد، کنش‌ها و اعمال متناسب با یک فرهنگ را بهتر انجام می‌دهند؟

هر چه قدرت اقناع یک فرهنگ بیشتر باشد، افراد کنش‌ها و اعمال متناسب با آن فرهنگ را بهتر انجام می‌دهند.

۱۳- کدام فرهنگ‌ها از قدرت اقناعی بیشتری برخوردارند؟

فرهنگ‌هایی که ظرفیت **منطقی و عقلانی** بیشتری دارند و با **فطرت آدمیان** سازگارترند، از قدرت اقناعی بیشتری برخوردارند.
۱۴- تشویق و تنبیه به چند شیوه انجام می‌شود؟ توضیح دهید.

تشویق و تنبیه به دو شیوه **رسمی** و **غیررسمی** انجام می‌شود. شیوه غیررسمی آن بیشتر در خانواده، همسالان یا به وسیله عموم افراد جامعه انجام می‌شود و آثار و نتایج عمیق‌تری دارد.
شیوه رسمی پاداش و مجازات، بیشتر توسط سازمان‌ها و مؤسسات اجتماعی مانند ادارات، پلیس، دادگاه و زندان صورت می‌گیرد.

۱۵- کدام شیوه تشویق و تنبیه آثار و نتایج عمیق‌تری دارد؟

شیوه غیررسمی

۱۶- منظور از کنترل اجتماعی چیست؟

به مجموعه فعالیت‌هایی که برای پذیرش فرهنگ جامعه و انطباق افراد با انتظارات جامعه انجام می‌گیرد، کنترل اجتماعی می‌گویند.

۱۷- هر جهان اجتماعی که روش‌های مناسبی برای کنترل اجتماعی نداشته باشد با چه مشکلاتی مواجه می‌شود؟
هر جهان اجتماعی که روش‌های مناسبی برای کنترل اجتماعی نداشته باشد، در معرض **آسیب‌های بیشتری قرار می‌گیرد**؛ باز تولیدش با مشکل مواجه می‌شود و دوام و بقای آن تهدید می‌شود.

۱۸- دو عنصر مهم فرهنگی در جهان اسلام، که در فرایندهای جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی نقش مهمی دارند چیست؟

در جهان اسلام، **امر به معروف و نهی از منکر** در فرایندهای جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی نقش مهمی دارد و دارای آثار فردی و اجتماعی و نتایج معنوی و دنیوی بسیاری است.

۱۹- امر به معروف و نهی از منکر چه روش‌های دارد؟

امر به معروف و نهی از منکر روش‌های مختلفی دارد. برخی روش‌های آن **تبلیغی** و برخی **تشویقی یا تنبیهی** است.

۲۰- امر به معروف و نهی از منکر چه سطوح و مراتبی نیز دارد؟

در مواردی، همگانی و به عهده **همه افراد جامعه** است و در برخی موارد، وظیفه **سازمان‌های رسمی و حکومتی** است.

۲۱- امر به معروف و نهی از منکر در چه مواقعی مسئولیتی همگانی و در چه مواقعی وظیفه نهادها و سازمان‌های رسمی است؟

تبلیغی همگانی است و **تشویق و تنبیه** وظیفه نهادها و سازمان‌های رسمی است.

پاورقی صفحه ۷۹

۲۲- منظور از فطرت چیست؟

فطرت، مجموعه بینش‌ها و گرایش‌هایی چون حقیقت‌جویی، فضیلت‌خواهی، زیبایی‌دوستی، خلاقیت، عشق و پرستش در آفرینش انسان است که او را از سایر موجودات ممتاز می‌کند. خداوند انسان را بر فطرت خویش آفرید. فطرت آدمی و شکوفایی آن شدت و ضعف می‌پذیرد و امکان انحراف از آن نیز وجود دارد ولی به طور کامل سرکوب و نابود نمی‌گردد. بنابراین هم

امکان پیدایش شیوه های مختلف زندگی وجود دارد و هم امکان داوری و ارزیابی آنها، فطرت یکی از ملاک های ارزیابی شیوه های زندگی است و برخی از شیوه های زندگی حاصل انحراف از فطرت انسانی است و با آن ناسازگارند.

۲۳- انتظارات جامعه چگونه نمودار می شوند؟

انتظارات جامعه از طریق الگوهای عمل یا همان هنجارها در حقوق و تکالیف مربوط به نقش های اجتماعی نمودار می شوند و افرادی که این نقش ها را به عهده می گیرند باید با رعایت آنها انتظارات جامعه را برآورده سازند.

پاسخ دهید..... صفحه ۷۷.....

آیا جامعه پذیری در جوامع مختلف، شیوه واحد ثابتی دارد؟ توضیح دهید.

خیر- چون فرهنگ و ارزش های کلان جوامع بایکدیگر متفاوت است مسیر جامعه پذیری در جوامع مختلف متفاوت است و شیوه های واحد ثابتی ندارد.

گفت و گو کنید..... صفحه ۸۰.....

جامعه برای حفظ سلامت عمومی به پزشکان نیازمند است. تحصیل در رشته پزشکی، کاری دشوار است. به نظر

شما در جامعه برای جذب افراد به رشته پزشکی چه کارهایی انجام می شود؟

موقعیت و جایگاه اجتماعی بالا- حقوق و مزایای عالی و....

رشته پزشکی در کشور ما از این جهت چه وضعیتی دارد؟

در حال حاضر دانش آموزان زیادی به خاطر جایگاه اجتماعی و مزایایی که رشته پزشکی در کشور ما دارد به سمت این رشته گرایش دارند. و بیشترین داوطلبان کنکور دانش آموزان رشته تجربی تشکیل می دهند.

برخی پزشکان ممکن است بر خلاف هنجارهای پذیرفته شده عمل کنند. برخی کژروی های پزشکی را نام

ببرید و راه ها و شیوه های پیشگیری و کنترل آن را بیان کنید.

کژروی های پزشکی: دریافت هزینه اضافی از بیمار- گرفتن زیرمیزی برای عمل- تبانی کردن با داروخانه ها و دریافت حق

معرفی بیمار و....

راه ها و شیوه های پیشگیری و کنترل: نظارت مداوم- تشویق و تقدیر از پزشکان متعهد- لغو پروانه پزشکی پزشکان که

هنجار شکن هستند و....